

Zprávy, informace, oznámení

Pozvánka na přednášku

Fulbrightova komise v Praze spolu s Akademickým informačním centrem v Brně připravují přednášku o studiu v zahraničí, která je určena všem zájemcům o podmínky zahraničního studia. Obsahem budou informace o postupu při podávání přihlášky na zahraniční vysokou školu, časový harmonogram a informace o možnostech financování studia.

Přednáška se uskuteční 6. 11. v 10.30 hod., v aule FF UP (Křížkovského 8).

Srdčně zveme všechny studenty, absolventy i pedagogy.

Red.

Přebory v ledním hokeji

Tak jako v předcházejících ročnících, tak i letos pořádá Katedra rekreologie FTK UP univerzitní přebory v ledním hokeji.

Prosím proto všechny zájemce z jednotlivých fakult, aby vytvořili svá družstva a přihlásili se do letošního ročníku. Hracími dny přeborů jsou čtvrtky a začátek utkání je předběžně stanoven na 21.00 hod.

Přihlášky pošlete na e-mailovou adresu: xvyborny@ftknw.upol.cz, nebo osobně na adrese Jan Výborný, VŠK E. Rošického, U Sportovní haly 4, Olomouc, pokoj 435. Pozdější osobní kontakt nutný! Uzavěrka přihlášek je 23. 10.

J. Výborný

Katedra rekreologie FTK UP, organizátor přeboru

Stručně

V Galerii Pepita (Slovanské gymnázium Olomouc) je instalována výstava **Terezy Kučerové Litografie**. K zhlédnutí je možná do 6. listopadu.

Ve Vlastivědném muzeu se v rámci **Studentského biografu promítal filmový snímek Rudovous** (režie: A. Kurosawa, režisér filmových děl jako např. Krvavý trůn či Sedm samurajů).

Spolek mediků uspořádal 7. 10. **besedu s prof. M. Hejtmánkem a se zástupci Spolku**. Diskutovalo se o úskalích, radostech a strastech studia medicíny v prvním ročníku. Setkání se účastnilo asi padesát studentů.

V pondělí 12. 10. vystoupili v olomouckém U-klubu **Psí vojáci**, klasika českého bigbitu.

-map-

Čtrnáctý Zapletalův medicínsko historický den

Česká lékařská společnost J. E. Purkyně, Spolek lékařů v Olomouci, Sekce pro dějiny lékařství Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, Česká společnost pro dějiny věd a techniky ČAV pobočka v Olomouci pořádají 16. 10. v 15.00 hod. v pořadí již **14. Zapletalův medicínsko historický den**. V jeho průběhu promluví prof. MUDr. Zdeněk Franc, CSc., na téma *Život a dílo prof. MUDr. Vladislava Kruty, DrSc.*, prof. RNDr. Milan Hejtmánek, DrSc., na téma *Vývoj pojmu gen – zamyšlení nad novými genetickými poznatky* a Mgr. Bohuslav Smejkal na téma *Lékařské tisky z let*

1501–1800 ve fondech Univerzitní knihovny v Olomouci a prof. MUDr. Josef Procházka, CSc., na téma *Povídání o třech lékařích z Jičína, z nichž každý byl zajímavý svým způsobem*. Setkání proběhne v klubovně Vlastivědného muzea v Olomouci, nám. Republiky 5.

-map-

The British Council sděluje

Středisko Britské rady v Olomouci srdečně zve k návštěvě zájemce o studium angličtiny, kterým nabízíme bohatou knihovnu, audio a videokazety, multimediální výukové programy na CD, hudbu na CD, britský tisk a informační servis o Spojeném království Velké Británie a Severního Irsku. Informace o podmínkách členství v knihovně Britské rady poskytnete na požádání. Pro širokou veřejnost organizuje přednášky v angličtině v rámci Anglického klubu a mezinárodně platné zkoušky z anglického jazyka, tzv. cambridgeské zkoušky. Kontakt: Křížkovského 14, P.O. Box 100, 771 00 Olomouc. Tel.: 068/522 32 03, fax: 068/ 522 25 78, e-mail: bcolomouc@britcoun.anet.cz.

Otevírací doba:

Po	—	—
Út	9–12	13–18
St	9–12	13–16.30
Čt	—	13–16.30
Pá	9–14	
So	9–12	

Red.

Oznámení o konferenci

Katedra politologie a evropských studií FF UP Olomouc, Historický ústav FF MU Brno a Historický ústav Akademie věd České republiky Praha pořádají ve dnech 20. – 21. 10. konferenci, jejíž téma zní: **Současný stav a perspektivy zkoumání politických stran na našem území**. Konference se uskuteční v prostorách Katedry politologie a evropských studií Filozofické fakulty Univerzity Palackého (Křížkovského 12).

-map-

Jen několik řádků

Neuvěřitelný příběh?

V úterý 6. října přichvátá jedna z udivených zaměstnankyň Univerzity Palackého do mzdové účtárny a překvapeně se dotazuje: *Je to vůbec možné? Dnes jsem byla v Komerční bance a představte si, že na účtě mám již výplatu! Ano milá paní, odpovídá zaměstnankyně „mzdovky“. I když, jak správně říkáte, je výplatní termín až 13. října, není tu nic k podivení. Převod mezi bankami je totiž podstatně kratší než výběr v hotovosti pro naši pokladnu. Takže milá paní, vy všichni, kteří již bankovním účtem disponujete, se z výplaty můžete těšit (či smutnit) nejméně o dva až pět dní dříve. A vy jste to nevěděla?*

-pam-, -map-

Studentcentrum otevřeno i o sobotách

Knihkupectví Studentcentrum oznamuje, že od 1. listopadu bude otevřeno také každou sobotu v době od 9 do 12 hod.

-map-

Habilitace

Lékařská fakulta UP

Ve čtvrtek 5. 11. se uskuteční na zasedání Vědecké rady LF UP, v posluchárně na Neurologické klinice LF UP (I. P. Pavlova 6, Olomouc) tato habilitační řízení:

10.00 hod.: **MUDr. Miroslav Kala, CSc.**, samostatně pracující lékař Neurochirurgické kliniky FN Olomouc, obor: neurochirurgie. Habilitační práce na téma: *„Hnisavé záněty mozku“*. Přednáška: *„Intrakraniální subdurální empyém“*.

Oponenti budou prof. MUDr. I. Šulla, CSc., přednosta NCHIR kliniky LF UP JŠ Košice a doc. MUDr. R. Schröder, NCHIR klinika LF MU Brno.

11.00 hod.: **MUDr. Miloš Janeček, CSc.**, primář Ortopedického oddělení Úrazové nemocnice Brno-Pnávka, obor: chirurgie. Habilitační práce na téma: *„Totální náhrada kyčelního kloubu po zlomení páneve a acetabula“*. Přednáška: *„Zlomeniny páneve“*. Oponenti budou prof. MUDr. J. Michek, DrSc., Úrazová nemocnice Brno, prof. MUDr. A. Sosna, DrSc., přednosta Ortopedické kliniky 1. LF UK Praha a doc. MUDr. R. Ditmar, CSc., přednosta Ortopedické kliniky LF UP Olomouc.

S habilitačními pracemi je možné se seznámit na oddělení vědy a výzkumu Děkanátu Lékařské fakulty UP, tř. Svobody 8, Olomouc.

-lf-

-map-

Události

Časoprostor Miroslava Holuba (1923–1998)

Dne 13. 10. uspořádala Nadace Pangea večer, věnovaný poezii a vzpomínkám přátel Miroslava Holuba, českého vědce, literáta, básníka, publicisty a imunologa. Memoárový večer se uskutečnil v koncertním sále Anežského kláštera.

Plzeňský rodák MUDr. Miroslav Holub, DrSc., od roku 1990 místopředseda českého PEN-klubu, byl viceprezidentem Britské básnické společnosti, členem korespondentem Bavorské akademie umění a ve vlasti předsedou Nadace Pangea inspirovaným myšlenkovým odkazem Jana Amose Komenského. Autor, znám zejména 150 původními vědeckými pracemi, více než desítkami často překládaných básnických sbírek, knih o vědě, esejů i překladů, se pokládal především za vědeckého pracovníka. Jen v nadsázce říkával, že básníkem je pouze tehdy, když píše báseň (tedy maximálně jednou do měsíce). Jako typický představitel programově intelektuální poezie a poezie všedního dne obohatal svou lyrickou poetiku epickým patosem, kritikou a skepsí.

Podle normalizačních hodnocení se básník Holub v "krizovém období" kolem roku 1968 projevil jako „ideově dezorientovaný“ autor, který později „své chyby uznal“.

V době svých prvních knížek vystupoval Holub jako příslušník tzv. generace Května. Již tehdy debutoval jako vyzrálý autor básnickou sbírkou Denní služba (1958), lyrickou sbírkou Achilles a želva (1960) a Slabikářem (1961). Následovaly Jdi a otevři dveře, Kam teče krev, Zcela nesoustavná zoologie, Takzvané srdce, Ačkoliv, v osmdesátých a devadesátých letech to byly sbírky Naopak, Interferon čili O divadle, Sagitální řez a Syndrom mizející plíce. Jeho verše byly přeloženy do 38 jazyků. Dalšími knihami byly Anděl na kolečkách, Tři kroky po zemi, Žít v New Yorku, K principu rolničky, Maxwellův démon čili O tvořivosti, Rozměr přítomnosti a před dvěma lety Aladinova lampa.

Vzpomínkovým večerem provázeli Vladimír Justl, k účinkujícím pak patřili Jaroslava Adamová, Radovan Lukavský, Josef Somr, Dana Hábová, Antonín Jelínek, Ctirad John, Lidka Korčáková, Ewald Osers, Karel Smetana a Allan Gintel.

-rah-
-map-

(Pozn. red: Vědecká rada UP na svém posledním zasedání v minulém akademickém roce schválila kandidaturu MUDr. M. Holuba pro stávající Fischerovskou přednášku. MUDr. M. Holub bohužel 14. 7., ve věku nedožitých 75 let zemřel.)

Olomouc–Lille

V minulém týdnu byli hosty francouzské sekce Katedry romanistiky FF UP čtyři profesori z Univerzity Charlese de Gaulla z Lille. Tři z nich mají již na olomoucké romanistice téměř „domovské právo“: pravidelně několikrát do roka přednášejí na bakalářské větvi odborné předměty ve francouzském jazyce. Jejich kolega Dominique Viart, specialista na současnou francouzskou literaturu diskutoval se studenty magisterského studia o přípravě společných česko-francouzských diplomových prací z literatury. Práce budou konzultovány a vedeny „na dálku“, prostřednictvím e-mailu a internetu. První společné obhajoby proběhnou již v červnu. Cílem je rozšířit tuto zkušenost postupně i na lingvistické disciplíny a koordinovat studijní programy v Olomouci a Lille tak, aby se studenti v budoucnu mohli stát držiteli česko-francouzského diplomu, platného v obou zemích.

Dva studenti romanistiky FF UP odjeli v těchto dnech do Lille – tento akademický rok absolvují podle francouzského programu, včetně všech zkoušek a závěrečné práce.

Závěrem už jen slova velvyslance Francouzské republiky: *Olomouc má všechny předpoklady stát se významným centrem francofonních studií: bilingvní česko-francouzské gymnázium, dobře vybavené Francouzské kulturní centrum, spolupracující s profesory všech stupňů škol v regionu, „klasickou“ a ekonomickou větev studia francouzštiny na FF UP a největší Centrum distančního vzdělávání ve střední Evropě s vazbami na francouzský CNED.*

A nous de jouer!

Mgr. J. Uvírová
Katedra romanistiky FF UP

Výstava hub

Ve dnech 9. – 11. 10. se konala v tovačovském zámku výstava hub. Uskutečnila se z podnětu několika nadšených mykologů-amatérů z Tovačova a blízkého okolí, a to ve spolupráci s přírodovědnou sekcí Vlastivědné společnosti muzejní v Olomouci, Katedrou přírodopisu a pěstitelství PdF UP a Správou zámku v Tovačově.

Žáci tovačovských škol a několik set dalších zájemců tak zhlédlo asi 230 druhů čerstvých hub, mezi nimiž byla i smrtelně jedovatá muchomůrka zelená a muchomůrka tygrovaná. Zpestřením byla nejen přednáška a beseda o houbách, ale i poradenská činnost a ochutnávka dvou jídel z hub.

Výstava, návštěvníky velmi dobře přijímá, byla hodnocena jako příklad spolupráce odborné společnosti a Univerzity Palackého s veřejností.

-bh-

Ze zasedání AS UP

Dokončení ze str. 1.

komise, na něm by se členové komise měli dohodnout na kandidátovi novém.

Prorektor pro organizaci a rozvoj UP doc. J. Schulz informoval přítomné o tvorbě legislativní dokumentace na UP a to v návaznosti na nový zákon o vysokých školách. Předložil senátorům pracovní návrh Volebního a jednacího řádu AS UP (dále VJR) a seznámil je s možnými variantami mechanismu volby do AS UP. Konstatoval, že předložená varianta je z právního hlediska nejčistší. Poté požádal senátory o spolupráci při tvorbě VJR, dále pak o předání připomínek vedení příslušné fakulty do 15. 10. t. r. Doc. Schulz předložil i celkový přehled vnitřních předpisů na Univerzitě Palackého a stav jejich rozpracování k 1. 10. t. r. a konstatoval, že Statut UP je ve stádiu, kdy již může posloužit jako vzor při tvorbě statutů jednotlivých fakult.

O výzkumných záměrech z hlediska definování, výběru či financování hovořil prorektor pro vědeckobadatelskou činnost UP prof. K. Lenhart. Řekl, že objem prostředků, které jsou určeny pro výzkumné záměry jednotlivých vysokých škol, se odvíjí od jejich tvůrčího výkonu (průměrný tvůrčí výkon za poslední 4 roky). Univerzita Palackého je orientačně stanoveno 3,7% z celkového objemu finančních prostředků určeného všem vysokým školám v České republice (pro srovnání: Karlova univerzita Praha 28%, Masarykova univerzita Brno 8%, České vysoké učení technické 10%, nutné je ovšem vzpomenout také vysoké školy zaměřené uměleckým směrem např. Janáčkova akademie umění, které dle těchto výpočtů nemají nárok na procento žádné). V této souvislosti podalo Kolegium rektora UP návrh, v němž se říká, že výše zmíněným způsobem přidělené prostředky by mezi fakulty mohly být rozděleny podle stejného klíče. Přitom se navrhuje, aby toto pravidlo bylo změkčeno vůči PdF UP a CMTF UP. Tyto fakulty za poslední dva roky nevykázaly totiž výzkum žádný. (Pozn.: Na internetové adrese MSMT.cz jsou uvedeny informace o výzkumných záměrech, tvorbě statutů a předpisů.)

Prorektor Lenhart se také vyjádřil k vnitřním grantům, a to v souvislosti s nedávnou stížností doc. D. Puchnarové (PdF UP), v níž protestovala vůči věkovému omezení, limitující přijetí projektů. PaedDr. L. Ludíková k tomuto sdělila, že zmíněný protest je soukromou iniciativou doc. D. Puchnarové, nikoli postojem Pedagogické fakulty UP. Senátoři, kteří se v následující diskusi k protestu vyjadřovali, s věkovým omezením řešitelů souhlasili. Všeobecně se shodli na tom, že vnitřní granty jsou tzv. rozjezdovou možností pro začínající. Dalším z bodů říjnového zasedání byla také dislokace Univerzity Palackého, o níž informoval kvestor UP J. Jírka. Komentoval materiál týkající se areálu na Lazcích, Hynaisova; areálu Neředín; výhledové umístění pracovišť PdF UP, která souhlasí s opuštěním Hejčína.

Studentskou částí senátu byl na zasedání předsedou senátů fakult, jako zástupce studentů, delegován T. Sargánek (FTK UP). Ten tlumočil protest zahraničních studentů proti vybírání kaucí ve výši 2 000 Kč dle knihovního řádu, dále upozornil na problematiku placení školného na základě smluv, a to v kontextu s blížící se platností nového zákona o vysokých školách. Akademický senát UP schválil prof. J. Macháčka jako pozorovatele AS UP v evaluační komisi Univerzity Palackého (o evaluačním programu evropských vysokých škol, do něhož se zapojila i UP jsme informovali v Žurnále č. 3., str. 3).

M. Poláková

Události

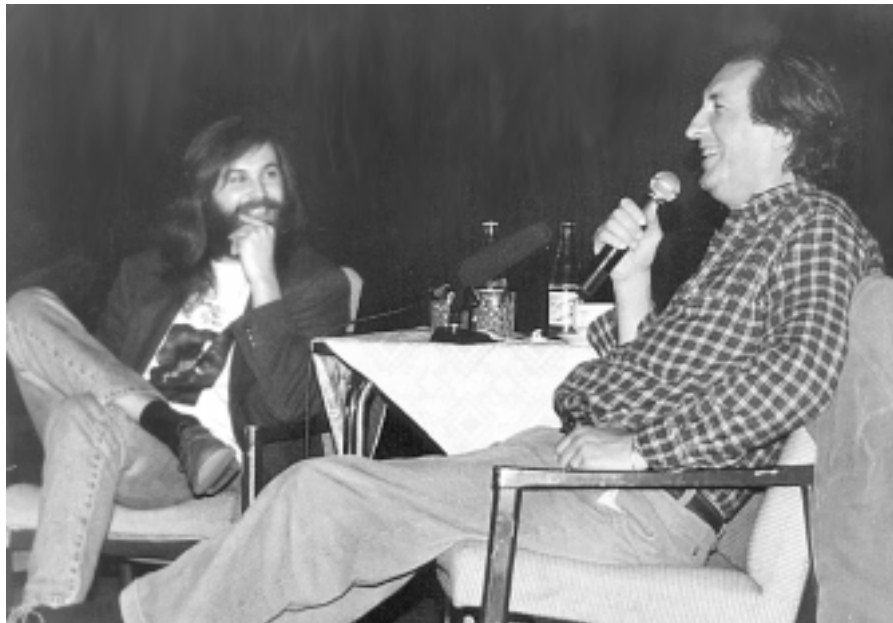
Večer s Bolkem Polívkou

Ve středu 7. října se uskutečnila jako další z programu akce Týden duševního zdraví v Olomouci v U-klubu na Enevelopě beseda olomouckého psychiatra a organizátora kulturních pořadů MUDr. Libora Grónského se známým hercem a komikem Bolkem Polívkou.

Ve vyprodaném sále U-klubu zasedli vedle sebe do lenošek u konferenčního stolu moderátor večera L. Grónský a hlavní protagonista Bolek Polívka. Ten začal nejprve k dychtivým posluchačům hovořit sám, později se chvílkami zapojoval moderátor. Ten taky posléze vyzval obecenstvo k dotazům a to je poněkud zdrženlivě kladlo.

Celý večer ale nevyzněl – jak mnozí předpokládali – jako švanda, známá z různých Polívkových televizních estrád, ale jako docela vážné povídání herce o životě, o natáčení i o základních filozofických života. Samozřejmě by to nebyl Bolek Polívka, aby obratně, mistrně a okamžitě nereagoval na podněty moderátora, publika či sebe sama.

Text a foto T. Jemelka

Na aktuální téma

Akreditace Právnické fakulty UP

Akreditační řízení Právnické fakulty UP se blíží ke svému závěru. O jeho průběhu nám několik informací poskytl děkan PF UP doc. ing. Jiří Blažek, CSc.

Samotný průběh akreditačního řízení je poměrně dlouhodobá záležitost. Zahájení akreditačního řízení spadá do roku 1996, kdy akreditační komise vlády České republiky na svém zasedání 6. a 7. listopadu 1996 rozhodla uskutečnit akreditaci právnických fakult v ČR. Vedením akreditačního řízení byl pověřen člen akreditační komise prof. JUDr. Pavol Holländer, DrSc., soudce Ústavního soudu České republiky. Byla ustavena oborová akreditační komise, jejímž předsedou je prof. JUDr. Pavol Holländer, DrSc., a členové jsou prof. JUDr. Vojtěch Cepl, CSc., soudce Ústavního soudu ČR, prof. JUDr. Michal Bogdan, profesor právnické fakulty v Lundu (Švédsko), prof. JUDr. PhDr. Ota Weinberger, Dr.h.c., emeritní profesor právnické fakulty v Grazu (Rakousko), JUDr. Antonín Mokřý, předseda Ústavního soudu Praha, JUDr. Jan Štěpán, emeritní vedoucí pracovník Institutu srovnávací právo vědy v Lausanne (Švýcarsko).

Akreditační řízení probíhalo prakticky ve třech etapách. V první etapě byly na základě obsáhlé osnovy zpracovány písemné materiály, které byly zaslány akreditační komisi. Tyto informace mimo jiné obsahovaly přehled o studijních programech, personálním složení pedagogického sboru, seznam publikační činnosti pedagogů, přehled účasti na výzkumných grantech, přehled o úrovni kvalifikační struktury fakulty a mnohé další informace.

Informace zpracované vedením fakulty ještě pod vedením děkana doc. M. Liberdy byly

akreditační komisi poskytnuty v průběhu června roku 1997. Součástí této etapy byl sociologický průzkum hodnocení úrovně pedagogického působení učitelů ze strany studentů. Tento průzkum proběhl v průběhu května a června roku 1997.

Ve druhé etapě se uskutečnila návštěva členů akreditační komise na právnické fakultě v Olomouci. Pracovní komise ve složení prof. Holländer, prof. Cepl a dr. Mokřý navštívila fakultu v závěru května r. 1998. Jednání proběhla formou „řízených“ rozhovorů s vedením fakulty a s některými dalšími pracovníky (učiteli, pracovníky studijního oddělení, knihovny apod.)

Závěrečná, třetí etapa zahrnovala vypracování návrhu hodnotící zprávy a její projednání v pracovní skupině oborové akreditační komise za účasti děkanů právnických fakult. Toto setkání se uskutečnilo 1. července letošního roku na Právnické fakultě UK v Praze.

Definitivní stanovisko bude řečeno na zasedání akreditační komise koncem října v Praze. Předpokládám, že na toto jednání budu přizván.

Konečné hodnocení úrovně fakulty bude vyjádřeno stejnou bodovou škálou tak, jak ji uvedla prof. Mačáková, děkanka Lékařské fakulty UP (viz Žurnál č. 3 z 25. září 1998, In akreditace Lékařské fakulty UP).

Z toho, co bylo řečeno, je patrné, že akreditace je nejen poměrně dlouhodobá záležitost, ale také zahrnuje hodnocení i těch skutečností, které se na každé vysoké škole vytvářejí a formují po řadu let. Jde zejména o dostatečný počet vysoce kvalifikovaných odborníků, především z řad docentů a profesorů.

Do této oblasti směřovala také hlavní kritická připomínka akreditační komise. Stávající stav přechodného nedostatku docentů a profesorů v hlavním pracovním poměru je způsoben jednak některými objektivními příčinami, jednak některými specifickými skutečnostmi. Mezi ty první patří samotné založení fakulty před sedmi léty. To je doba, za kterou objektivně nemůže na fakultě vyrůst potřebný počet vysoce kvalifikovaných odborníků. Vždyť na jiných právnických fakultách toto zrání trvalo podstatně déle. Fakulta také doplácí na skutečnost, že Olomouc není centrem orcholných státních či soudních institucí. Do kategorie těch druhých specifických příčin patří např. odchod prof. Holländera na Ústavní soud do Brna, nečekaná úmrtí prof. Zahálky, doc. Liberdy.

Nižší počet docentů a profesorů v hlavním pracovním poměru však rozhodně neznamená nižší úroveň studia či absolventů právnické fakulty. Koneckonců to potvrzuje nejen výzkumná studie MŠMT ČR, ale i velmi dobré uplatnění absolventů naší fakulty v praxi.

Časově přechodný nedostatek vysoce kvalifikovaných odborníků řeší fakulta pomocí hostujících profesorů z právnických fakult tuzemských, ale i ze zahraničí (Graz, Mnichov, Bratislava atd.)

Závěrem bych chtěl vyslovit přesvědčení, že akreditační komise pečlivě zváží všechny tyto souvislosti a vytvoří potřebný prostor, který umožní, aby vedení Právnické fakulty UP pokračovalo v nastartovaném procesu kvalitativních přeměn.

Z vědeckých pracovišť UP

K dosavadním výsledkům ornitologické laboratoře

V posledních dvou číslech Žurnálu UP jsme informovali o projektech realizovaných na UP v rámci programu *Posílení výzkumu na vysokých školách (projekty 250)*, které v roce 1996 vyhlásilo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. V tomto čísle přinášíme třetí příspěvek, rozhovor s **vedoucím ornitologické laboratoře PŘF UP doc. ing. Stanislavem Burešem, CSc.**

Pane docente, jaký je dnešní stav laboratoře?

O těchto prázdninách to byly dva roky, co byla z prostředků grantu programu „250“ MSMT ČR založena na PŘF UP ornitologická laboratoř jako nové vědecké pracoviště. V současné době je ornitologická laboratoř personálně stabilizovaným, materiálně a technicky dobře vybaveným pracovištěm s perspektivním vědeckým programem financovaným podporovaným z dalších grantů a kooperujícím při řešení tří mezinárodních vědecko-výzkumných projektů. Do konce tohoto roku by se měl také vyřešit největší problém laboratoře, a to její přemístění ze stísněných podmínek na Katedře zoologie a antropologie PŘF UP do nových prostor.

Co je předmětem vašich výzkumných projektů?

Přestože na počet pracovníků je laboratoř spíše malým pracovištěm (4 pracovníci na plný a 3 na částečný úvazek) je vědecký výkon laboratoře plně srovnatelný s podobnými pracovišti v zahraničí. Její pracovníci se podílejí na řešení tří mezinárodních výzkumných projektů. Dr. Honza spolupracuje s kolegy z univerzity v Trondheimu a Institutu srovnávací etologie Konrada Lorenze ve Vídni při studiu evoluce hnízdního parazitis-

mu kukačky obecné a současně je řešitelem podobně zaměřeného výzkumného projektu podporovaného GA ČR. Doc. Bureš se svými diplomanty a doktorandy spolupracuje při řešení projektu dr. Saetra z univerzity v Oslo zaměřeného na studium interakcí v hybridní zóně lejsků a evoluce evropských druhů lejsků, současně koordinuje řešení nosného projektu ornitologické laboratoře zaměřeného na studium evoluce investic rodičů v areálu lindušky luční, řešeného ve spolupráci s kolegy z univerzity v Trondheimu a je řešitelem projektu podporovaného GA ČR zaměřeného na ověřování některých teorií o antipredačním chování ptáků na příkladu lindušky luční. Kromě toho dr. Vavřík spolupracuje při řešení svého výzkumného projektu podporovaného GA ČR a zaměřeného na studium interakcí racka bělohlavého a stríbříteho v zóně sekundárního kontaktu skolegy z Institutu ekologie PAV v Lomiankách v Polsku a dr. Weidinger, doposud zpracovávající a publikující hlavně své cenné údaje o biologii ptáků získané během dvouletého studijního pobytu v Antarktidě, je řešitelem dalšího projektu GA ČR zaměřeného na studium reprodukční biologie ptáků v různých typech naší krajiny. Ročně tak získává údaje o až neuověřitelném počtu 900 hnízd volně žijících ptáků, experimentálně ověřuje některé teorie a zjišťuje příčiny ztrát na hnízdech.

Jaké jsou konkrétní výstupy výzkumu?

Pracovníci laboratoře publikovali od založení laboratoře celkem 18 prací v mezinárodních vědeckých časopisech a dalších asi 15 článků v národních vědeckých časopisech. Největší ohlas měly zřejmě Bureš, S. a Pavel, V.: *The effect of nestling condition on risk-taking in meadow pipits*. *Anim. Behav.* 54, 1997, 1531–1534; Quien, I. et al.: *The*

risk of parasitism in relation to the distance from reed warbler nests to cuckoo perches. *J. Anim. Ecol.* 65, 1996, 147–153 a Saetre, G. P. et al.: *A sexually selected character displacement in flycatchers reinforces premating isolation*. *Nature* 387, 1997, 589–592. Pracovníci laboratoře se také pravidelně zúčastňovali mezinárodních vědeckých konferencí – 1. konference Evropské ornitologické unie v Boloni v r. 1997, 22. mezinárodní ornitologický kongres v Durbanu a 7. mezinárodní etoekologický kongres v Asilomaru v r. 1998 a absolvovali několik studijních, výzkumných nebo přednáškových pobytů na zahraničních vědeckých institucích (např. na univerzitách v Trondheimu v Norsku a Jeně v Německu, Institutu ekologie PAV v Lomiankách ap.).

Co byste chtěl dodat závěrem?

Během krátké doby své existence tak ornitologická laboratoř vešla do povědomí nejen naší, ale i zahraniční odborné veřejnosti jako vědecké výzkonné pracoviště. Aktívní spolupráce laboratoře s dalšími pracovišti naší univerzity se rozvinula ihned po založení laboratoře. Např. úzká spolupráce je smluvně sjednaná s Katedrou buněčné biologie a genetiky PŘF UP, kde se začíná s prováděním různých technik molekulární biologie v rámci řešení vědeckého programu laboratoře. Pracovníci laboratoře se také podílejí na vedení diplomových prací, školení doktorandů a výuce na Katedře zoologie a antropologie PŘF UP. Jsou také členy redakčních rad odborných časopisů a vedoucí laboratoře je člen International ornithological committee. Na závěr bych chtěl konstatovat, že věřím, že i nadále bude perspektivní mladý tým přínosem jak pro naši ornitologii, tak univerzitu.

-mh-

The New York Academy of Sciences a UP

Vůbec s prvních akademií je spojen tzv. Muséeon (nejznámější se nacházel v Alexandrii a založili ho počátkem 3. století př. Kr. Ptolemaiovcí), v němž se sdružovali všichni, kdo se věnovali vědám a umění. O pár století později vznikla v renesanční Itálii tzv. Akademie platonská. Založil ji kolem roku 1470 Cosimo Meidici. (Na dvoře Alfonse V. Neapolského vzniká ve stejné době akademie, jejímž účelem byla volná literární zábava.) Po italském vzoru byly později zakládány akademie nebo učené společnosti i v dalších evropských zemích, z nichž se nejčastěji připomíná Francouzská akademie (*Académie française*, 1635). Za nejstarší vědeckou instituci Velké Británie je pak považována Královská společnost londýnská pro zdokonalení znalosti přírody (*The Royal Society of London for Improving Natural Knowledge*). Co se týče Německa, mají akademie svůj počátek ve Společnosti věd (*Societät der Wissenschaften*, r. 1700), k jejímuž ustavení dal podnět německý filozof, právník a matematik G. W. Leibniz (díky jeho iniciativě vznikla v r. 1724 také Imperátorská akademie věd v Petrohradu). V neposlední řadě je s rokem 1817 spojena jedna zcela výjimečná (počtem členů) akademie Spojených států. Vznikla v New Yorku jako Lyceum of Natural History. Od roku 1876 nese název *The New York Academy of Sciences* (dále jen NYAS).

The New York Academy of Sciences je soukromá, nezávislá organizace, financovaná z členských poplatků, publikací a prodeje předplatného, z darů svých členů, korporací, nadací a přátel na celém světě. Mezi členy jsou mnozí nositelé Nobelových cen. Akademie pořádá a podporuje odborné konference, jejichž přednášky vydává ve svazcích tzv. *Annals*. Zabývá se ochranou lidských práv vědců, lékařů, inženýrů a učitelů, bez ohledu na politickou nebo ekonomickou situaci země, v nichž žijí. Spolupracuje s organizacemi, které se starají o ochranu lidských práv a používá všechny dostupné prostředky v případech, kdy jsou jednotlivcům odepírány práva konat vědecký výzkum, šířit své výsledky a volně cestovat. V roce 1990 byl přijat nový plán Akademie, jehož hlavním bodem je vylepšovat a udržovat vysokou kvalitu tradičních programů a přijímat nové přístupy při zajišťování vlivu vědy a technologie na společenský a ekonomický vývoj, zdraví a budoucnost lidí celé planety. Akademie vydává i dvuměsíčník *The Sciences*. *Science Citation Index* řadí *Annals* mezi horní 2% v souboru více než 4 000 sledovaných vědeckých publikací. Členství iniciované doporučením některého ze stávajících členů NYAS, je otevřené vědcům, lékařům, inženýrům a všem zájemcům o vědu, kteří přispívají k jejímu rozvoji, případně k rozvoji technologií. V sou-

časnosti má NYAS kolem 50 tisíc členů ve 160 zemích světa.

Členy NYAS je jedenáct pracovníků UP a FN: doc. RNDr. J. Pešák, CSc., (neurověda, výzkum tvorby hlasu) z Ústavu lék. biofyziky LF, MUDr. M. Mayer, CSc., (výzkum roztroušené sklerózy myšni) Katedra fyzioterapie a algoterapie FTK, prof. MUDr. J. Nekula, CSc., (radiologie, neuroradiologie) Radiologická klinika FN, doc. MUDr. A. Šantavá, CSc., (genetika malformací) z Ústavu lék. genetiky a fetální medicíny, MUDr. M. Kala, CSc., (neuroonkologie) z Neurochirurgické kliniky FN, prof. MUDr. Z. Kolář, CSc., (molekulární patologie) z Ústavu patologie LF, prof. MUDr. R. Jirava, DrSc., (forenzní traumatologie obličej) z Kliniky stomatochirurgie LF, prof. RNDr. S. Komenčík, DrSc., (biometrie) z odd. biometrie Ústavu sociálního lékařství a zdravotní politiky LF, prof. RNDr. K. Lenhart, DrSc., (genetika) z Ústavu biologie LF, RNDr. A. Lukš, CSc., a prof. RNDr. V. Peřinová, DrSc., (výzkum světla), oba z Katedry optiky PŘF a Společné laboratoře optiky UP a FZU AV ČR. Všichni jsou autory vědeckých prací publikovaných v domácích a zahraničních periodikách.

M. Poláková
(*Společnosti učenců, Hospodářské Noviny*, 20. 2. 1998. *New York Academy of Sciences – Directory of Members* 1996).

Představujeme: noví profesori Univerzity Palackého

**Prof. RNDr. Irena Rachůnková,
DrSc. (nar. 1947)**

Přírodovědecká fakulta UP, Katedra matematické analýzy a aplikací matematiky
Obor: matematická analýza

Vědeckou a výzkumnou specializací prof. I. Rachůnkové představuje kvalitativní teorie diferenciálních rovnic.

Je autorkou (spoluautorkou) 50 vědeckých publikací, z toho 26 publikovaných v zahraničí.

Významné publikace z poslední doby:
Rachůnková, I.: *On the Existence of Two Spūtions of the Four-Point Problem. Journal of Math. Anal. Appl.* 183, 1995, str. 245–254.

Rachůnková, I., Staněk, S.: *Topological Degree Method in Functional Boundary Value Problems of Resonance. Nonlinear Anal. TMA*, 27, 3, 1996, str. 271–285.

Rachůnková, I.: *Upper and Lower Solutions Satisfying the Inverse Inequality. Annales Polon. Math.* LXV 3, 1997, str. 235–244.

Poslední kongresovou přednášku na téma *Topological degree, upper and lower solutions and multiplicity results* přednesla prof. Rachůnková v rámci konání International Conference on Functional Differential Equations v letošním roce v Izraeli (Ariel, 29.6. – 2. 7.).

Prof. Rachůnková vede tři postgraduální studenty v oboru matematická analýza a na Přírodovědecké fakultě UP přednáší v oborech matematická analýza a diferenciální rovnice.

Dominantní oblasti výzkumu

Zajímá vás, pro který vědní obor existuje ve světě více než sto odborných časopisů? Takových oborů je dvanáct. Za názvem oboru je uveden počet časopisů a nejvyšší hodnota im-paktového faktoru: biochemie a molekulární biologie 217/44, 41; farmakologie a farmacie 149/30, 38; elektroinženýrství a elektronické inženýrství 144/2, 30; neurovědy 136/29, 08; vědy o rostlinách 129/12, 88; matematika 128/1, 97; medicína všeobecná a interní 106/22, 41; chemie 105/31, 00; buněčná biologie 103/40, 48; imunologie 102/49, 50; environmentální vědy 102/4, 89; zemědělské vědy 102/1, 70. (SCI J. Citation Reports, IV. Subject Category Listing 1995.)

V těchto oborech vzniká prudkým tempem nejvíce vědeckých publikací s novými poznatky a jejich aplikacemi se zdokonalují další obory. Kdyby tuto skutečnost nereflektovaly nále-

**Prof. MUDr. Jiří Šantavý, CSc.
(nar. 1947)**

Lékařská fakulta UP, přednosta Ústavu lékařské genetiky a fetální medicíny.

Vědeckou a výzkumnou specializací prof. Šantavého je fetální medicína.

Je autorem (spoluautorem) 55 vědeckých publikací, z toho 7 publikovaných v zahraničí.

Významné publikace z poslední doby:
Šantavý, J., Polák, P., Šantavá, A.: *Cordocentesis – a perspective method of diagnosis and therapy for pathological conditions of fetus. Čes. Pediat.*, 52, 7, 1997, str. 485–486.

Vrtěl, R., Šantavý, J., Šantavá, A.: *DNA diagnosis at the tuberous sclerosis complex. Čes. Pediat.* 52, 7, 1887, str. 569.

de la Chapelle, A., Tolvanen, R., Boysen, G., Šantavý, J., Bleeker-Wagemakers, L., Maury, C.P.J., Kere, J.: *Gelsolin-derived Familial Amyloidosis Caused by Asparagine or Tyrosine Substitution for Aspartic Acid at Residue 187. Nature Genetics*, 2, 1992, str. 152–160.

Poslední kongresovou přednášku na téma *Maternal serum screening for Down Syndrome in Czech Republic* (spoluautoři V. Gregor, J. Všeticka a D. Stejskal) uvedl prof. Šantavý v rámci PECO-EUCROMIC Conference on Prenatal Diagnosis loni v Budapešti (1. – 4. 6.).

Prof. Šantavý vede dva postgraduální studenty v oborech lékařská genetiky a fetální medicína. Na Lékařské fakultě UP přednáší lékařskou genetiky a fetální medicínu.

-mav-

Recenze

Být génius není normální

V posledním čísle (září–říjen) časopisu *The Sciences* Newyorské akademie věd komentuje Brian Hayes mimo jiné také dvě biografie Paula Erd'se. Titul prvé z nich zní *Muž, který miloval pouze čísla*. Jde o studium vztahu osobnosti a osobitosti (svěrázu, zvládnutosti, bláznovství) matematického génia našeho století (Paul Erd's se narodil v roce 1914 v Budapešti, 1934 odešel do exilu, zemřel 1996).

Na rozdíl od jiných skvělých, vynikajících matematiků, kteří sedí ve svých pracovnách od osmi ráno do čtyř odpoledne, o víkendech hrají tenis a pečují o svá auta – Erd's od svého odchodu z Maďarska vlastně žádný domov neměl. Toulal se z místa na místo, tj. od jedné špičkové univerzity k druhé, takže byl vlastně 50 let nomádem a bezdomovcem. Nabídek k přednáškám a pobytům míval bezpočet; akademické instituce se předháněly ve snaze získat ho pro sebe. Jediné, co ho zajímalo, bylo řešení matematických problémů – v teorii čísel, kombinatorice, teorii grafů. Ženy neměly v jeho světě místo; kvůli němu bylo známé úsloví *Jiné město, jiné děvoce* změněno na *Pod jinou střechu, pro jiný důkaz*. Nabídky skvělých akademických kariér zaměnil za toulání s plastickou taškou, v níž nosil pár kousků prádla; bez auta, ženy, dětí, domova. Svým hostitelům demoloval kuchyně a vyplavoval koupelny. Svědectví o tom, zdali si sám dokázal zavázat u bot tkaničky, se rozcházejí.

Erd'sova intelektuální produkce byla úžasná. Zatímco i velmi úspěšní matematici evidují na konci svých kariér několik málo desítek původních prací, jeho statistika dosáhla čísla 1500. Matematici píšou obvykle sami (na rozdíl od třeba kliniků). Erd's měl 485 spoluautorů; kooperace zpravidla spočívala v tom, že přišel s nápadem, vymyslel důkazy a odjel; práci sepsal kolega. Býval srovnáván s šachovým velmistrem hrajícím simultánu – dokázal přemýšlet o několika problémech najednou. Od svých spolupracovníků ovšem očekával, že se plně soustředí na problém právě řešený. Jeho pokyn zněl – *Žádné ilegální myšlení*. Rozsáhlá množina Erd'sových spolupracovníků dala podnět k napůl vážně myšlené aplikaci teorie grafů, podle níž lze reprezentovat množinu všech matematiků jediným obřím grafem, v němž hrany spojující dva uzly značí, že příslušní matematici spolu napsali alespoň jednu práci. V tomto grafu tvoří Erd's explodující hvězdu se 485 hranami směřujícími k jeho spoluautorům. Každý z nich by měl číslo Erd's 1 (on sám by byl číslo Erd's 0). Spoluautoři spoluautorů by měli číslo Erd's 2 (mělo jich být 5 337). A tak dále. Na WWW se už prý šíří takto se rozvíjející spoluautorská databáze.

Nechcete si pořídit něco na tento způsob? Samozřejmě skromnějšího rozsahu.

Ti, kdo ho znali, soudí, že Erd's se cítil v životě šťastný – třebaže v něm nebylo místo pro moc, majetek, peníze ani sex. Dokazování matematických vět mu nahradilo veškeré potíky a plně ukojilo jeho citlivost. Necítil se deprivován.

Životní příběh geniálního matematika Paula Erd'se nutí k zamýšlení nad smyslem života – ale také nad možnou absolutně jednostrannou kompenzací naší ne-geniální mnohostrannosti. Není to otázka následování či napodobování vzoru – ten je pro téměř všechny z nás nedostížitelný. Nicméně i on byl člověk – třebaže ne právě ze středu normálního rozdělení inteligence.

Prof. RNDr. S. Komenda

-mli-

„Diskutujeme nad češtinou“

Každý publikovaný text, byť renomovaného literáta, a tím spíše autora příležitostného článku, si vyžaduje redaktorskou a korektorskou péči, případně zásah. Jinak by si jazykové kultury více dbalí čtenáři občas stěžovali, nebo by si o práci redakce mysleli své a četli jiná periodika. Vínou za nejružnější nedopatření bych nedával autorům, ale redakci – pokud nechce záměrně pisatele znemožnit i jazykovým ztvárněním jeho myšlenek, protože odborník nemusí být až tak seznámen s nuancemi jazyka a s tím, co je elegantnější, výstižnější, chcete-li spisovnější, a co je méně přesné, jednoznačné, běžně mluvené, zautomatizované.

V souvislosti s přípravou jednoho čísla Žurnálu jsem byl dotázán, zda může být ponecháno, či má-li být v intencích korektora upraveno „něco dělám s pomocí mapy“ a „diskutujeme nad problémem“. Vzhledem k dnes panující značné smířlivosti s leccím, co se v českém jazyce objevuje, jsem odpověděl, že možné to je, ale lepší by bylo... A tak zcela náhodně vznikl nápad, mnou nevyprovokován, že by se v Žurnálu mohly objevovat i jazykové sloupky, a to nejen o češtině.

Takže ad „něco dělat s pomocí mapy“. Je to dost běžné a užívané, zejména v odborném stylu, ale uvědomme si, že mapu pou-

žíváme jako materiál, prostředek, jímž dospíváme k výsledku své práce, není to ale kolega, spoluúčastník práce, pomocník, asistent. Předložkou s nevlastní předložkou pomocí personifikujeme a předložkový výraz s pomocí připomíná několikanásobný podmět „tatínek s maminkou šli do kina“. Tatínek, dopravující se do kina s pomocí maminky, by byl tatínek invalidní či s nohou v sádře. Jak mě upozornil kolega Lotko, je dosti běžné „jedu s autobusem, s vlakem“, ale „jedu s pomocí autobusu, vlaku“? Proto doporučuji „dělám něco pomocí mapy“, když už; ale našlo by se jistě i výstižnější vyjádření. To bych ale musel znát celý článek, kontext.

Ad „diskutujeme nad problémem.“ Předložka nad má stále význam především lokační, tj. kde něco je. Diskutování nad problémem je vysvětlitelné smíšením vazeb „přemýšlet o něčem“ a „být nad něčím“, zejména pak tím, že se často snažíme vyjádřit vznešeně. Nikdo neřekne „mluvím nad něčím“, nad něčím diskutuje kde kdo. Opět použiji přírůbek z běžného života: Při vaření mohu diskutovat o guláši, tedy o tom, co jsem tam dal, o tom, jaký bude výsledek mého snažení. Mohu ovšem diskutovat i nad gulášem, třeba i o filozofických otázkách.

Doc. PhDr. K. Hádek, CSc.

Půjde o selekci

Ze závěrů matematicko-statistického modelu přerůstání tradičního systému vysokoškolské přípravy v systém masový, resp. se zvýšenou propustností, jak je tomu již dnes ve vyspělých průmyslových zemích: „...zvýšení propustnosti vysokých škol půjde především na vrub zvyšování relativního podílu skupiny studentů v celkovém počtu vysokoškolských studentů, kterou lze charakterizovat následovně: relativně nižší rozumové schopnosti (IQ od 95 do 115), velmi dobrá struktura osobnosti, výborná motivace ke studiu v důsledku růstu významu vzdělání na trhu práce. Stručně řečeno začne narůstat vliv skupiny studentů pilných s menšími rozumovými schopnostmi, což bude mít za následek nutnou změnu obsahu, forem a metod vysokoškolské výuky a vztahu student–učitel (komunikace), změnu způsobu vnímání absolventa vysoké školy na trhu práce spojenou s nutností předefinovat typické činnosti vykonávané absolventem vysoké školy a zároveň zachování a posílení „elitních“ studijních programů, jejichž absolventi budou mít na trhu práce daleko výhodnější postavení než ostatní vysokoškoláci. Je zřejmé, že půjde nejen o selekci z hlediska motivace a struktury osobnosti studentů, ale především z hlediska rozumových a také tvůrčích schopností.“ (Z příspěvku V. Čecha a A. Müllera Meze zvyšování podílu vysokoškolsky vzdělaných osob v populaci, Vojenská akademie Brno.)

-mh-

MEZI NÁMI VZDĚLANCI

Podruhé otevíráme poslední knihu polského publicisty Ryszarda Kapuścińskiego

LAPIDÁRIUM III,

vydanou ve Varšavě loňského roku, abych z ní vybral a přeložil některé pasáže týkající se záležitostí filozoficko-politických:

„Přechod od zemědělské společnosti ke společnosti průmyslové a informační způsobuje změnu časové orientace: zemědělské společnosti se orientují na minulost, průmyslové na současnost a informační – na budoucnost.“

Mění se rovněž chápání nejvyšší hodnoty: v zemědělské společnosti je jí země, v průmyslové společnosti stroj, v informační společnosti – intelekt (odtud plyne, že v současném světě narůstá role kultury, jež je pro intelekt nejpřírovnější prostředím).

Na téže planetě žijí dva lidé – jak různí, jak jiní! Jedním z těchto lidí je člověk, který nic nemá. Setkáme se s ním v asijských horách, v africkém buši, vysoko v Andách nebo na horké poušti Gobi. Jde, vruce hůl, hlt vody v nádobě z tykve. Nemá ani halčej, neví, kdy jedl, není známo, jestli má někde střechu nad hlavou. Málo mluví – o čem taky? Může znát jména svých nejbližších. No právě. Protože jsem na svých cestách potkával spousty takových lidí, přemýšlím nyní, jestli kromě svého jména ještě něco mají, ale nenacházím nic zvláštního.

Druhý z těchto dvou lidí je člověk znásobený, rozvětvený, hrbcí se se pod tíhou věcí, které jsou jeho neodmyslitelnou součástí. Jeho prodloužením je počítač připojený k internetu. Musí mít ledničku, klimatizaci, filtr k čištění vody. Musí polykat desítky pilulek. V kapse má svazek klíčů – k autu, k seffu, k psacímu stolu, k pokladně. V jiné kapse – svazek kreditních karet. V jedné ruce – mobilní telefon, v druhé – aktovku plnou dokumentů.

Tito lidé – přece bratři, neboť náležejí k jednomu lidskému rodu – se nikde nesetkávají. Ostatně by si neměli co říci.

San Sebastian

Během semináře na téma Střední Evropy hovořil přítel Milana Kundery, pražský filozof Karel Kosík o současné světové kultuře. Podle jeho názoru jsou pro tuto kulturu dominantní tři znaky:

Prvním znakem je provizornost této kultury. Vládné provizorium, cokoli lze zpochybnit, změnit, dát do závorek, zavrhnout. Nic není stabilní, trvalé, konečné. Dominuje relativismus, sklon zpochybňovat nejsamozřejmější pravdy, krajní pragmatismus zbavený principialnosti.

Druhým znakem je přesvědčení, že všechno je zapotřebí zdokonalovat. Je v tom skryta idea nekonečna. Zdokonalování nemá konec, pokrok nemá konec. Idea pokroku se proměnila ve zlaté tele, v kult, v sacrum.

A třetí znak: místo kultury v jejím dávném duchovním a duchooně prožívaném smyslu zaujala dnes subkultura požívání. Postojem současného člověka je (pasivní) prohlížení čehokoli. Proto je symbolem naší doby turistika. Prohlížení věcí, o nichž se ve skutečnosti málo ví. Prohlížení zastupuje vědu i porozumění, stává se jejich synonymem. Kultura přestala být formou života, zůstala zredukována na oblast spravovanou specialisty, stala se doménou profesionálů, rezervací.

Tendence současného světa (teze eseje):

1. Přechod od revolucí zdola (živelních, krvavých, ničitelských) k revolucím shora (kormidlováných elitami, omezených jejich zájmy) a k revolucím dohodnutým (o nichž někdejší vládnoucí třída sice předává politickou moc, ale ponechává si moc ekonomickou).

2. Svět rozvinutý, bohatý, panující usiluje „vytlačit“ války a konflikty za svoje hranice, za limes, a tam je buď izolovat, nebo odsoudit k zapomenutí (nejčastěji jedno i druhé).

3. Stupňovitý přechod od společnosti masové (existující hlavně v rozvinutých zemích) ke společnosti planetární (propojené elektronikou, informacemi, trhmet levného zboží, masovou kulturou, masovou komunikací atd.).

4. Vznik – a to jak v rámci států, tak v rámci celé planety – dvou velkých tříd: vládnoucí třídy elit

(upperclass) a třídy podřízené a chudší (underclass). Propast mezi životními úrovněmi a podmínkami těchto tříd se prohlubuje.

5. Krize kultury: nárůst iracionálního činitele v životě jedince i společnosti (sekty, parapsychologie), úpadek tradičních hodnot (čest, loajalita, solidarita, dobrota, obětavost atd.); v mezilidské komunikaci převažuje monolog nad dialogem. Triumf techniky nad kulturou.

Utopie sice vzaly za své, ale světu nadále vládnou mýty.

Všeobecné volby, které se v posledních letech uskutečnily v mnoha značně odlišných zemích, vykazují tři společné znaky:

a) Ve společnosti se projevuje výrazná tendence k dělbě na dva velké bloky, např. na tak zvanou levici a pravici (říkám tak zvanou, neboť tyto pojmy dnes málo znamenají a slouží různým seskupením jenom jako identifikační hesla), je markantní, že vítěz voleb dosahuje pouze minimální početní převahy nad poraženým. Výsledek voleb směřuje k oscilaci kolem podílu 50:50.

b) Po volbách lze v táboře vítězů pozorovat rychlou pragmatizaci politiky. Mizí radikalismus deklarací, požadavků a předvolebních slibů. Nová vládní sestava neznamená politickou revoluci, ale spíš personální rošádu.

c) Všude je patrná kádrová stabilizace politických elit. Nábor nových lidí do těchto elit je sporadický. Stále se opakují stejná jména, mění se jen jejich kontexty a role. Elity vytvářejí uzavřená společenství a při veškerých rozdílech a podílech mají společný, nadřazený zájem: nadále zůstat ve společnosti vládnoucími třídou.

Kdesi jsem četl (ale kde?), že levicovost a pravicovost jsou vrozené orientace, že s nimi člověk přichází na svět. Proto se mezi zámožnou buržoazií mohli vyskytovat fanatičtí komunisté, stejně jako mezi chudým proletariátem krajní pravičáci.

Z knihy R. Kapuścińskiego Lapidarium III (Warszawa 1997) vybral a přeložil

Jiří Fiala

Zkušenosti ze zahraničí

Náš botanik ve Velké Británii

Doc. ing. Aleš Lebeda, DrSc., vede Katedru botaniky PrF UP a jeho specializací je fytopatologie, přesněji choroby rostlin vyvolané houbami. Po jeho návratu ze zahraničí jsme se jej zeptali, kde pracoval a na jakém problému:

Pracoval jsem tři měsíce jako hostující vědecký pracovník v Horticulture Research International (Wellesbourne, střední Anglie), Department of Plant Genetics and Biotechnology. Je to jeden z největších světových ústavů zaměřených na komplexní výzkum biologie rostlin. Měl jsem pobytový grant OECD v rámci programu „Biological Resource Management“ a hlavním cílem bylo studium biodiverzity interakcí mezi planými druhy rodu *Lactuca* a *Bremia lactucae* v souvislosti s objevem nových vysoce virulentních izolátů při mém ložiském pobytu v Německu. A jelikož jsem měl naprostý klid k soustředěné práci, dokončil jsem několik původních vědeckých prací.

Má váš zahraniční pobyt nějaký konkrétní výstup?

Konkrétní vědecké výstupy lze shrnout do čtyř oblastí.

1) V rámci práce na projektu OECD jsem zpracoval zprávu (80 stran textu) obsahující vlastní experimentální výsledky a kritické shrnutí dostupných literárních údajů. Tento materiál je podkladem pro zpracování monografie rodu *Lactuca* a jeho interakcí s biotrofními houbovými parazity.

2) Na jaře tohoto roku jsem dostal nabídku od nakladatelství Kluwer Academic Publishers zpracovat kapitulu pro připravovanou knihu *Advances in Downy Mildew Research*, která má vyjít na jaře příštího roku v Holandsku. Původně jsem nabídku odmítl, ale po příjezdu do Anglie a krátké „revitalizaci“ jsem zjistil, že mohu tento úkol nejen splnit, ale ještě rozšířit. Zpracoval jsem jednu rozsáhlou (cca 35 stran textu) kapitolu částečně pokrývající téma projektu OECD a jednu menší kapitolu o genetické variabilitě virulence *B. lactucae* v přírodních patosystémech. Díky kvalitě zpracování těchto dvou kapitol mi editor knihy před odjezdem z Anglie nabídl zpracování další kapitoly.

3) Za velmi významnou považuji ještě účast na 7. světovém fytopatologickém kongresu (více než 2000 účastníků z 90 zemí světa), kde jsem měl přednášku, prezentoval jeden poster a zúčastnil se významných workshopů a jednání. Za nejvýznamnější ocenění mého vystoupení na kongresu považuji to, že jsem byl pozván prof. I. R. Michelmorem k ročnímu pobytu v USA na Kalifornskou univerzitu v Davisu.

4) Díky mimořádně vhodným podmínkám se mi podařilo dokončit sedm rozpracovaných publikací, z nichž tři již byly přijaty do tisku v zahraničních vědeckých časopisech. Jedná se většinou o práce na nichž spolupracuji s doktorandy.

V čem vidíte význam svého pobytu pro katedru a pro vás osobně?

Význam svého pobytu vidím primárně ne pro sebe a katedru botaniky, ale zejména pro Českou republiku a naši univerzitu. Z vlastní zkušenosti vím, že v západním světě stále ještě přetrvává pohled na naši zemi jako na „východní a rozvojovou“. Myslím, že můj pobyt a působení v zahraničí částečně přispěly k narušení tohoto zkresleného názoru. Rovněž naše univerzita je stále velmi málo známá v mezinárodním měřítku. Proto jedním z hlavních cílů mých zahraničních cest je šířit povědomí o existenci UP a jejich kvalitách zejména v oblasti biologických věd v nejširším slova smyslu. Ze setkání s mnoha pracovníky a studenty vyplynul jejich mimořádný zájem o návštěvu naší země, UP a naší fakulty. Například již koncem října 1998 nás navštíví významný představitel britské rostlinné biologie prof. dr. I. R. Crute, budoucí ředitel nejstaršího a nejznámějšího vědeckého ústavu v UK pro výzkum biologie rostlin v Rothamstedu. Pro naše doktorandy se tím otvírají nové možnosti působení v zahraničí.

Domů se nevracím s návrhy smlouvy na tučné finanční částky, ale s řadou nově navázaných vědeckých kontaktů, přátelství a neformální spolupráce. To v současné době, kdy dochází k projevům až morbidně se ve vědě rozrůstajícího „money huntingu“ a kontaktů založených pouze na penězích, osobně považuji za nejdůležitější.

-mh-

Pouze jedenkrát za rok je možno na několik hodin spatřit úkon, který je zachycen na fotografii T. Jemelky. Totiž pouze jedenkrát za rok se provádí téměř lazebnický zástřih okrasných buků, ohraničujících travnatou plochu a kašnu nádvoří Rektorátu UP.

Red.

... a tento týden...

20. ŘÍJNA

Uklub, 19.00 hod.: Dekadentní divadlo Beruška – divadlo s prvky dekadence a minimalismu z Valašského Meziříčí.

21. ŘÍJNA

Teoretické ústavy LF UP (Hněvotínská 3), 16.00 hod.: Přednáškový večer II. interní kliniky Fakultní nemocnice v Olomouci. Pořádá Spolek lékařů v Olomouci, koordinuje prof. MUDr. Ivo Krč, DrSc.

PřF UP, velký přednáškový sál (Šlechtitelů 11, hlavní budova), 16.00 hod.: Afganistán 60. let očima biologa, II. část. Přednáší: prof. dr. Dalibor Povolný (Mendelova zemědělská a lesnická univerzita Brno).

Uklub, 19.00 hod.: Nezmaří. P. Jíšová, Š. Benetková, T. Hlaváč, P. Zajíc a P. J. Drengebák – stálí folkové scény se špičkovými vokály a originálním humorem.

24. ŘÍJNA

Sportovní hala FTK UP, 8.30 hod.: házená SK UP – Kunovice, mladší žačky,

Sportovní hala FTK UP, 9.00 hod.: házená SK UP – Kunovice, starší žačky,

Sportovní hala FTK UP, 11.00 hod.: házená SK UP – Poruba, dorostenky DL,

Sportovní hala FTK UP, 12.30 hod.: házená – Loko Cheb, ženy I. liga,

Sportovní hala FTK UP, 10.00 a 14.00 hod.: volejbal SK UP – Šternberk, muži NL,

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 10.00 a 14.00 hod.: volejbal SK UP – Šternberk, muži NL,

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.

Sportovní hala FTK UP, 19.00 hod.: basketbal SK UP – Rychnov, muži NL.